

„EDINOST“
Izhaja po trikrat na teden v šestih izdanjih ob **torških, četrških in sobotah**. Zjutranje izdanje izhaja ob 6. uri zjutraj, večerno pa ob 7. uri večer. — Obojno izdanje stane: za jeden mesec . f. 1.—, izven Avstrije f. 1.50 za tri mesece . . . 3.— . . . 4.50 za pol leta . . . 6.— . . . 9.— za vno leto . . . 12.— . . . 18.—
Naročnine je plačevati naprej na naročbo brez priložene naročnine se uprava ne ozira.

Posamične številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 3 nč. izven Trsta po 4 nč.

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

Oglaš se računa po tarifu v petiti; za naslove s debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor obsega navadnih vrstic. Poslana, osmrtnice in javne zahvale, domači oglaš itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu ulica Caserma št. 13. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnine, reklamacije in oglase sprejema *upravitelj* ulica Molino picolo hšt. 3. II. nadst. Naročnino in oglaš je plačevati loco Trst. Odpri reklama cije se proste poštnine.

„Edinosti je moč.“

Preosnova davkov.

IV. (Konec).

Tožbe o raznovrstnih težavah, s katerimi se je boriti kmetijstvu, spominjajo živo besed, ki jih je dejal žid svojemu sinu: „Če položiš 1000 gld. v zemljo — torej v kmetijstvo —, bodeš užival slan krop mesto juhe in zraven še malo krompirja s kislim zeljem; če pa založiš 1000 gld. v blago in kupčuješ z njim, bodeš jedel vsaki dan juho, meso in prikuho“. (Prav dobro!)

Dasiravno pa po splošni skušnji prinaša trgovina ali obrt veliko več in bolj gotovega dobička kakor kmetijstvo, dasi ne proizvaja toliko dela, britkostij in skrbi, je vendar pridobinski davek določen le na 17,772.000 gld., dočim znaša zemljišni davek dvakrat toliko.

Kmetovalec mora plačati od poljskih pridelkov 22.7 odstotkov zemljišnega davka, dočim se ravna ugodneje z velikimi kapitalisti gledé njih na tisoče gold. znašajočimi letnimi prihodki, ki jim pripadajo večinoma s tem, da strižejo kupone ali se pa pečajo z borznim poslom.

Sicer so predlagali konservativci vsled kompromisa v davčnem odseku, da se bogate hranilnice s čistim dobičkom nad 10.000 gld. do 200.000 gld. obdavčijo postopno od 6 do 9 odstotkov, toda propadli so s tem predlogom, ker je levica z vladnim pritrdilom prodrla z ugodnejim davčnim postavkom od 5 do 7½ odstotkov. To sem pogrjal v svojem govoru dne 12. t. m., in sicer vsled nekega članka, ki je bil ponatisnjen iz „Linzer Volksblatt-a“ v „Grazer Volksblatt-u“ dne 28. maja 1895, kjer se glasi doslovno:

„Hranilnice so pričele močno agitacijo, in finančni minister se ni menil za kompromis v odseku, se sporazumil z levico ter ugodil njenim željam“.

V tem zmislu se je izrazil podobno tudi odličen član konservativnega kluba in o tem bridko tožil v klubu.

PODLISTEK.

2

Sentimentalna ljubezen.

Španski spisal Louis Taboada; iz češčine prevel I. P.

Čudna je bila Jadviga! Reči smem, da se je preživljala s pojavi moje ljubezni, ker jedla ni skoro ničesar. Meso, rekla je, gabi se ji neizmerno, od krompirja vrtelo se ji je v glavi, a riž vznemirjal je njen sistem živcev. Jedino, kar je povžila, bilo je jajce na mehko kuhano, ali kozarček rujnega vina ali fina močnata jed.

„Jej, dete moje“, pošepetavala ji je mati, kadar smo bili v gostilni na obedu.

„To je nepotrebno“, odgovarjala je deklica ter uprla name svoje oči, kakor da bi hotela reči:

„Ko imam Tvojo ljubav, kaj mi je do jedi?“

Mir v najini ljubezni trajal je le malo časa. Ob vsaki priložnosti pokazal se je teman oblak na nebu najine sreče in razsajal je vihar z vso svojo grozo. V tej občutljivi naravi tičala je ljubosumnost. Ljubosumna je bila na ves svet, na topliške goste, na služkinje, na zdravnikovo netjaki-njo, ki je bila skušana kakor koder in na poročnika karabinijerjev, kateri je iskal moje družbe, da se je z menoj pogovoril, ali kako ga prezirajo o povišanji, ali pa o turu, ki se mu je bil napravil na nogi.

Potemtakem ni to nikako sumničenje, kakor mi je to očital poslanec Auspitz dne 12. t. m. (Tako je!)

Das se torej težnje kmetovalcev niso dovoljno upoštevale pri razpravi o preosnovi davkov, vendar moramo pozdraviti kakor vesel napredek, da bližajoča se revizija zemljiščno-davčnega katastra daje kmetovalstvu vendar precejšnjih polajšav, izražajočih se med drugim tudi v iskreno zaželenem znižanju glavne svote zemljišnega davka v §. 21 današnje predloge.

Mimo tega je po §. 1 te predloge upoštevati pogreške in pomote v učenjemanju, kakor tudi v oči padajoče nerazmernosti v določenih tirifih o čistem prihodu in trajne spremembe v kulturah.

V tem oziru bi si dovolil opomniti, da naj bi se preveč ne nasprotovalo uvrstitvi od trtnih usij uničenih vinogradov, ki ne prinašajo nobenega dobička več, v kako drugo vrsto zemljišnega obdelovanja (travnike, njive), kakor se je to že dogajalo, ko se je namreč koji zapuščeni vinograd obdavčil kakor vsak drugi vinograd le radi jedne sami trte, ki se je sušila tam.

Pašnikom naj bi se smatral svet, in ne, kakor se je povdarjalo v tej debati, gozdovi, če morda na takih pašnikih sem ter tja raste kako zanemareno grmičevje.

Kakor pri vseh davčnih zakonih, tako bode tudi pri zakonih, ki se obravnavajo danes, odločevala njih poraba; pričakujemo torej vsled pomirljivega pojasnila gospoda finančnega ministra, da se bodo izvrševali ti zakoni dobrohotno in ne samo fiskališko.

Finančni minister je v prvem svojem današnjem govoru nekoliko potrl nade, ki jih goji kmetovalstvo, ter naslikal na steno deficit kakor strahotno pošast, ki nam preti zopet vsled vedno rastočih državnih stroškov, vendar upam, da se mu posreči ohraniti ravnotežje v gospodarstvu, ne da bi moral kratiti državno podporo, katere nujno potrebuje kmetovalstvo. Kajti če je koji stan šib-

kejši del nasproti državni upravi, tedaj so gotovo kmetje, kateri od svojega posestva ne prikrivajo pred oblastjo niti najmanjše parcele, radi česar imajo zlasti poslanci te kurije dolžnost, zastopati svoje volilce kakor šibkejši del. V tem zmislu bodem glasoval za predlog manjšine, ker bolj podpira revneje prebivalstvo. (Pohvala).

Politiške vesti.

V TRSTU, dne 5. junija 1896.

Državni zbor. Poslanska zbornica dela na vse kripje. V včerajšnji podnevni seji se je naložilo proračunskemu odseku, naj dovrši posvetovanje o predlogi za uravnavo uradniških plač, sporočiti mu pa bode v 14 dneh po otvorjenju zasedanja zbornice v jeseni. Vsprejel se je zakon, s kojim se zmanjšujejo pristojbine o prepisovanju kmečkih posesti. Potem se je nadaljevala razprava zakona o patentih. Odgovarjaje na dotično resolucijo rekel je ministerski predsednik Badeni, da je prišel čas, ko treba misliti na prisilno zavarovanje nekretnin. Dotični zakon se predloži v jeseni. Jako živahna razprava se je vnela vsled nujnega predloga posl. Wohanke, pozivljajočega vlado, naj razveljavi naredba generalnega ravnateljstva državnih železnic na trg. zbornico, da je trgovinskim potnikom izdajati le nemške legitimacijske listke. Železniški minister pl. Guttenberg je toliko prijenjal tekom razprave, da je rekel, da nima nič proti češkim legitimacijam, samo nemški tekst mora biti tudi poleg. Mladočeški govorniki so jako odločno zagovarjali pravico do izdavanja samočeških legitimacij, sosebno je dr. Herold nastopno apostrofoval vlado: „Ravno po teh malenkostih in po načinu, kakor železniški minister razume jezikovno vprašanje, je vlada zašla na tako pot, da se lahko pogubi na Češkem po tem železniškem ministru“. Govornik je naglašal, da ravno taka mala vprašanja najbolj občuti ljudstvo. Saj je resnica, da še nobena avstrijska

„Jadviga!“ — rekel sem, ustal ter tekel ji na pomoč.

„Prešestnika!“ — zaječala je Jadviga ter padla v malo kad, polno mineralne vode, ki je stala na hodniku.

Dekličina mati pritekla je, bolestno kričeča. Dva ali trije topliški gostje, ki so po obedu spali, probudili so se, a poročnik karabinijerjev, ne vedoči, kaj se godi, prikazal se je pred našimi očmi s hlačami, privihanimi radi tura. Vsi trudili smo se okolo Jadvige, kateri je, v krčih vijoči se — stopila pena iz ust in ki je skušala vgrizniti vsakogar, kdor se ji je približal.

Odsihmal se je zelo poslabšal moj položaj. Jadviga trapila me je neprestano s svojimi tožbami in njene solze namakale so mi suknjo, ker se je bila navadila, opreti se ob moje rame, da je mogla pripravneje plakati.

„Izgovori Tvoji so nepotrebni“, rekala mi je. „Ta ženska pripravila me je ob Tvojo ljubezen. Nesramnež!“

„Ali Jadviga...“

„Da, umreti moram, ne morem prenašati tega zdvojenega življenja“.

Koj na to napisala je nekaj stihov, nazivaje me nesramnikom in nezvesvestnikom in „peklen-skim stvorom“, ki s svojo sapo življenje zastruplja.“
(Dalje prih.)

Trudil sem se, da bi umiril to hitro razburljivo naravo, toda Jadviga ni me poslušala in živčni krči množili so se da je bilo kar veselje.

Nekega popoldne meseca avgusta bil sem v svoji sobi, zabavaje se z rešitvijo neke charade. Jadviga legla je bila radi grozne migrene in jaz izrabljeval sem to priliko, kraté čas s to priljubljeno mi zabavo. Nanagloma je potrkal nekdo na vrata moje sobe.

„Dalje!“ rekel sem in niti se nisem ganil se svojega sedeža.

„Je-li dovoljeno?“, vprašal je droben glasek.

„Vstopite!“

Pretrgala je bila moj mir donna Aquilina, soproga poročnika karabinijerjev, ter vprašala me z izbrano ljubeznjivostjo:

„Nimate-li morda slučajno malo voščene masti?“

„Ne, sešora“, rekel sem čudé se.

„Moral bi jo imeti, ker človek mora vedno previden biti. Voščena mast pri hiši nikdar ne škoduje. Rabila bi jo za svojega soproga, katerega boli tur na nogi...“

Ni še izustila teh besedij, kar se je pokazala na vratih postava Jadvigina. Prihajala je bleđa, razmršena, z divjimi očmi in tresočimi se ustnicami.

„Nesramnika!“ — zaupila je brez sebe — „ne utajita mi svojega zločina!“

vlada se ni spodtaknila ob velikih vprašanjih, ampak vedno ob malenkostnih.

Nujnost se je seveda odklonila. Za nujnost so glasovali Čehi, vsi Slovenci brez izjeme in tudi češki veleposestniki. Poljaki so glasovali proti, a so morali za to svoje nelojalno postopanje čuti raznih ne baš laskavih vslikov.

V večerni seji sta se vsprejela zakon o patentih in zakon o zemljiških knjigah na Tirolskem. Doprčila se je tudi glavna razprava o načrtu, zadevajočem pravice države o prirejanju brzojavnih in telefonskih naprav v zasebni lasti. Večerna seja se je morala zaključiti, ker je postala nesklepčna.

Pobratimstvo v Plovdivu. Ker smo že omenili, da so v znak sprave sklenili te dni Srbi in Bolgari v Plovdivu, da je zasnovati zvezo vseh jugoslovanskih pevskih društev, treba nekoliko spregovoriti o teh najnovejših in za bodoči razvoj na Balkanu prevažnih dogodkih. Saj govore glasen govor ravno ti dogodki, kako nenaraven in prisiljen je bil ves antagonizem med Srbi in Bolgari, ono umetno vzdrževano nasprotstvo, ki je bilo dovelo slednjič do sramotnega bratomornega boja med obema državama slovanskima. Vsem nam je še v spominu, kako so se kar kupičila nesporazumjenja med srbskim in bolgarskim narodom, nesporazumjenja, izvirajoča le iz spletke in intrig, zasnovanih od one in iste roke, ki vodi sploh vso protislovansko politiko v Evropi. Ali konečno se je morala intriga vendarle umakniti pred voljo narodov: komaj sta zginila raz pozorišče, Milan v Srbiji in Stambulov v Bolgarski — ki sta bila poslušno orodje tujih uplivov — že se stiščeta v bratskem objemu Srb in Bolgar. V tem pogledu so letošnji dogodki toliko pomenljivi kolikor veseli.

Ko se je knez Ferdinand mudil v Belemgradu kakor gost kralja Aleksandra, dovela sta tjakaj dva vlaka bolgarskih gostov. Sedaj pa so Srbi vrnili obisk Bolgarom. Na binkoštno praznike vozila sta zopet dva vlaka srbske goste na Bolgarsko: jeden vlak se je peljal v Sredec, drugi v Plovdiv.

V Sredecu se je izvršila sijajna minifestacija popolnega pobratimstva. Vsprejem na kolodvoru je bil najpriserčniši. Ko je Bolgar Gorbunov govoril svoj pozdravni govor, stale so mu solze v očeh. Z obojih strani pa se je naglašalo, da se je zjedinenje doseglo pod zaščito Rusije. Že pred prazniki došlo je v Sredec mnogo srbskih novinarjev in se je tem povodom izdal „Bratski List“ s članki v ruskem, srbskem, bolgarskem, hrvaškem in češkem jeziku. Ker so novinarji nazdravili tudi knezu Nikoli črnogorskemu, zahvalil se je le-ta iz Moskve nastopno brzojavko: „Vedno sem želel, da vidim balkanske države zlozne in zjedinjene v jedno duševno celoto. Srce mi kipi največe radosti na današnjem sestanku Srbov in Bolgorov v Sredecu, na tem, da se tam objemajo tako, kakor sem jaz včeraj objel kneza Ferdinanda. V našem jedinstvu je naša sila. Na tem našem jedinstvu se radujejo tudi naši severni bratje in pozdravljajo je. To je naravno in Bogu prijetno. Zahvaljujem Vas, mili bratje, na zdravljicah. Do skorajšnjega svidenja v Sredecu in Belemgradu.“

Knez Ferdinand pa je brzojavil: Srčno se zahvaljujem na pozdravih, ki so mi jih poslali srbski in bolgarski novinarji, zbrani v Sredecu. Posebno mi je bilo milo, da sem dobil vaš pozdrav tu v Moskvi, in to na dan sv. Cirila in Metoda. Pošiljam vam srčni pozdrav.

V srbskem članku piše Todorović: Bolgarska ne more pogoltniti Srbije, niti Srbija Bolgarske, a ravno zato sti navezani na slog. To ni niti poezija, ni fantazija, to je živa stvarna potreba, ki nam jo nalagajo naše realne, najbližje koristi.

Novinar Sv. R. Hristić piše v bolgarskem članku: Srbska in Bolgarska sti poljedelski zemlji. Parni stroj komaj da poznati, železnice imati malo. Ako nočeti postati plenom tujine, morati se zjediniti v vzajemno pomoč in obrano.

Bolgarski pesnik Vazov piše, da se je zjokal od veselja in da je plakalo na tisoče Bolgarov ob dohodu Srbov. Jokali so od veselja, odusevljenja, ljubavi. Bog ni pozabil na Slovanstvo. Vsprejeli smo danes drage in mile goste, odprli smo jim svoja naročja in svoja srca. Blagoslovljen bodi dan, dan veliki, nepozabni! Dan, ko sem sladko plakal, dan, ko me je navdajal ponos, da sem Slovan!

Konečno piše Hrvat prof. Jurinić v omenje-

nem „Bratskem Listu“: Zgodovina uči, da so Bolgari, Srbi in Hrvatje od davna razdeljeni v posebne političke jednote. Medtem pa priroda ni nikjer usekala točnih mej med temi tremi narodi. Pojedine gorske kite, raztezajoče se iz Hrvatske v Srbijo ali iz te v Bolgarsko, vežejo Hrvatsko se Srbijo in Srbijo z Bolgarsko. Istotako delajo reke. Nišava spaja Bolgarsko se Srbijo, Sava Hrvatsko se Srbijo, a Donava vse tri jugoslovanske dežele. Ako bi se bolj ugledali v prirodo nego v zgodovino, došlo bi prej do sloge in jedinstva med nami, kajti zgodovina nam kaže pot sebičnosti, a priroda nas napotuje na stezo sloge, vezi in medsebojne ljubavi.

Kakor vidijo torej naši čitatelji, zvenela je na vseh straneh želja po sporazumljenju. Tega pa ne treba praviti, da bi mogočno uplivalo tudi na svetovno politiko, ako bi se sporazumela v zlošno nastopanje vsa jugoslovanska plemena. Kakor Avstrijci pa moramo le želeli, da bi res bilo tako, kakor je zatrdil predsednik delegacij baron Chlumetzky: da bi naša država povpeševala svobodni in naravni razvoj narodov in držav na Balkanu. Kakor Avstrijci želimo tega iskreno, kajti le po tej poti pridemo do resničnih in odkritih simpatij med balkanskimi narodi. V tem smislu smemo tudi z avstrijskega stališča veseliti se letošnjih pojavov zbližanja jugoslovanskih plemen.

Alleanca israelite universelle v Parizu.

Državni poslanec profesor Schlessinger izustil je v dunajskem parlamentu dne 14. dec. 1894. kaj znamenit govor o Židih in njih stremljenji. Med drugim navedel je 22 zapovedij židovskega vesoljnega društva v Parizu.

Dragi čitatelj, prečitaj le prav pazljivo te zapovedi, važne so:

1. Društvo ni ne francosko, ne nemško, ono je **židovsko**.

2. Moderna ljudstva so porazdeljena v narode, samo mi nimamo someščanov, temveč samo verske zadruge.

3. Žid ne bode prej prijatelj kristijanom in mohamedancem, dokler ne bode sijala judovska vera kakor edina vera — razuma.

4. Razkropljeni med vse narode, ostanemo mi naprej **Židje**.

5. Naša narodnost je vera naših očakov — mi ne poznamo druge narodnosti.

6. Mi stanujemo v tujih deželah in mi se ne moremo brigati za vedno menjajoče se interese teh narodov, dokler so naši moralni in materijalni dobički v nevarnosti.

7. Židovska vera mora enkrat prevladati vesoljni svet.

8. Židje! smatrajte se za ude izvoljenega ljudstva:

9. Ako verujete, da je vera vaših pradedov edini patrijotizem.

10. Ako verujete, da ste izven narodov eno samo ljudstvo.

11. Ako verujete, da židovstvo raprezentira edino versko in politično resnico.

12. Ako to verujete, pridite, poslušajte nas!

13. Delo je veliko in sveto, vspeh gotov.

14. Katolicizem je naš tisočletni sovrag, njemu moramo razbiti glavo.

15. Vsak dan se bolj in bolj razširja mreža, ki jo pletejo židje po vesoljnem svetu.

16. Pride dan, ko bode Jeruzalem hiša skupnih narodov,

17. Ko židovsko zaglavje monoteizma poplavi meje najskrajnjih potov zemlje.

18. Uporabljajmo vsakršne okolščine.

19. Naša moč je velika (denar), učimo se dobro uporabljati isto.

20. Kaj se hočemo bati — ni daleč — ko bode bogastvo vsega sveta v naših rokah.

21. Mi napredujemo z orjaškimi koraki.

22. Novo mesijansko kraljestvo, novi Jeruzalem mora priti na mesto cesarjev in papežev.

Ako je istina, da v Parizu obstoji enako društvo, z navedenimi členi — in gotovo je, da obstoji — potem pa res ne moremo razumeti, kako je mogoče, da se socijalno - demokratična stranka daje voditi od Židov?!!

Po našem skromnem menenju se nam zdi, da Židje niso in ne bodo nikdar socijalni demo-

kratje iz prepričanja, iz ljubezni do nižjih slojev ljudstva. Ako bi zamogel Žid premeniti svojo naravo, bi še verjeli kaj tacega, ali zgodovina nam dokazuje jasno, da tisti duh, ki je navdajal one Žide, ki so plesali okolo zlatega telesa — ravno isti nenasitljivi duh oživlja judovsko pleme naših dnij. —

Po Židih se ne osreči proletarijat nikdar — dokler človeška narava ostane kakoršna je in to skozi tisočletja.

Antisemit.

Iz Srbije. „Sočin“ dopisnik nadaljuje svoje poročilo: V prvem delu svojega dopisa sem raztolmačil uzroke, radi kojih je padala slaba luč na srbske odnose v političnem in moralnem oziru. Danes pa razodenem čitaljem nekaj z gospodarskega stališča. V Srbiji živi okroglo 2,350.000 duš, kar je za Srbijo zelo malo. V njej bi moglo živeti do 6 milijonov duš. Zemlja je prav rodna. Srbski kmet je z malim trudom z malim zadovoljen, vse potrebe si prav lahko preskrbi. Obdelavanje zemljišča, gozdarstvo, vinarstvo so še-le v povitku, dočim rudarstvo in obrtnija skoraj popolnoma spita. Najrevnejši kmet ima 3 dni oranice, katera se mu ne sme prodati za nikak dolg, pa tudi ne za davek. V Srbiji se prav redkokdaj plačujejo davki izvrševalno-dražbenim potom. In če se to zgodi kakemu kmetu-lenuhu, uporabijo to priložnost vsi opozicijski časopisi ter grajajo vladajočo stranko, obsojajo to skrajno sredstvo. Ne grešim, ako povem, da ima država dobiti na zaostalih davkih okoli 20 do 25 milijonov dinarjev. Povprečno se smatra kmetom onega, kateri ima 10 do 12 dnij oranega sveta, koji bogatini sami ne vedó, koliko imajo. Kaj pomaga pa vse to bogastvo, ko se obdelava le tretjina sveta! Kakor sem že omenil, srbski kmet je zadovoljen z malim in zato se šteje srečnega, ako je obdelal toliko, kolikor mu je potrebno. Več ne misli. Moje čitatelje na Slovenskem bo gotovo zanimalo izvedeti, da v Srbiji ni ubožcev. Služabnice in blapci se dobó zelo teško. Ako se jih tudi dobi, tedaj se jim mora plačati po 10 do 20 glđ. na mesec. Za košenje trave n. pr. plača se po 2 do 2½ glđ. na dan, za cepljenje meter drvij tudi tako; za pranje belega perila plačati se mora perici najmanj po 2 glđ. na dan brez družega, in povrh mora biti človek zadovoljen, ako se jo sploh dobi; za belenje sobe po 3 do 4 glđ., za slikanje po 10 do 15 glđ. Vsa rokodelska dela so razmeroma pretirano plačana ukladu temu, da prihaja v Srbijo še precej rokodelcev, ki pa ne obstanejo dolgo časa, iz tega uzroka, ker se preohjedó. Dela je obilo, ki se drago plačuje, tedaj je obilica denarja — in tudi žganja, ki je zelo po ceni — liter 16 do 20 kr. Tako se ti rokodelci privadijo najpiti, da zanemarijo delo, udajo se razsajanju ali pa širjenju socijalizma vse dotlej, dokler ne poseže vmes redarstvo in je ne požene čez mejo!

V Srbiji se dobi jagnje za 70 do 80 kr., kožo pa prodaš za toliko, kolikor si dal za jagnje; — a prešiča kupiš za toliko, kolikor dobiš za mast. Nasprotno so jako drage gosposke cunje ali manifakture, koje dobivamo z Dunaja ali iz Budimpešte. Iz tega je razvidno, da se ne godi slaba srbskemu kmetu, boljše bi mu pa šlo, ako bi hotel več pridelavati.

V Srbiji plačujejo vsi stanovi davke, bodisi duhovnik, častnik ali pa zadnji ciganski kovač. Kmetovalec z 20 dnevi oranice plača na leto 20 do 25 glđ.; častnik s plačo 2500 glđ. pa 250 — 300 glđ. Kakor je torej razvidno, v Srbiji je popolnoma zaščiten kmetovalski in rokodelski stan. Same delati je treba in se malo potiti. Srbski kmet je že od narave obdarjen umom, ali ni delaven, ni dober gospodar, ker je primitiven. On ne gnoji njiv, — ker mu rodi tudi brez gnojenja — zato pa se najde gnoja na tisoče vozov ob bregovih potokov in rek. Srbski kmet se peča rad tudi s politiko. On se zelo zanima za to, kaj je n. pr. večarjal Ristić, kako je prebil noč Pašić, kaj dela Garašanin itd. To ni sicer pogrešek, vendar ne bi smel pozabiti zraven politike tudi svoje koristi. Srbskemu razumništvu se ne more odrehati domoljubje, le opazovati je, da sprejemlje rado tuje šege in da se premalo briga za poljedelsko prosveto. V Srbiji ste le dve kmetijski šoli, kateri gotovo ne zadoščati splošni potrebi in bo baje tudi to uzrok, da peša kmetijstvo. Tako v malih potezah sem naslikal le povrhu gospodarsko stran Srbije in če mi dovoli čas, ne pozabim obveščati svoje rojake o splošnem položaju v Srbiji.

Vrtovinski.

Položaj na otoku Kreta. Srditost rase na obeh straneh. Iz današnjih poročil posnemamo: Ustaši so pomorili v utrdbo Vamos povrnivši se oddelke turških vojakov (83 mož), dočim so turški vojaki požgali štiri krščanske vasi. Neki grški list pravi, da, ako bodo evropske vlasti vstrajale v svoji apatiji, bode Grška prisiljena storiti svojo dolžnost ter poslati svojo mornarico na Kreto.

Različne vesti.

Občni zbor pol. društva „Edinost“ se bode vršil dne 14. t. m. ob 10. uri predpoludne v prostorih „Del. podp. društva“.

Shod volilcev v Šmarji pri Kopru. Volilce okraja koperskega opozarjamo še enkrat na shod, ki se bode vršil v Šmarji jutri, v nedeljo popoldne. Poročal bode vrli deželni poslanec, dekan Josip Kompare, o svojem delovanju. Kakor čujemo, namerujejo priti na ta shod tudi nekateri tržaški rodoljubje.

Procesija sv. Rešnjega Telesa v Trstu. Dasi je bilo nebo minoli četrtek skoro vse predp. oblačno, jelo je deževati vendar še-le okoli poludne, a tudi ta dež ni trajal dolgo. Procesija sv. Rešnjega Telesa mogla se je torej vršiti ob ugodnem vremenu in običajnim sijajem. Pontifikoval je kanonik-dekan Sinčič. Za Najsvetejšim korakal je c. kr. namestnik vitez Rinaldini na čelu drugih dostojanstvenikov. Procesije se je udeležil tudi župan dr. Pitteri z raznimi zastopniki mestnega sveta in magistrata. V procesiji je bilo tudi par okoličanskih zborov; prav lepo je pel močno pomnoženi zbor pevskega društva „Adrija“ iz Barkovelj. Žal, da je pel latinski. Sploh treba naglasiti tudi letos, kar je gola istina vsako leto: da so bile dobre tri četrtine resnično pobožnih — Slovenci iz okolice in mesta. Meščanstvo pa je zijalo, prodajalo po ulicah, koder se je pomikal sprevod. Vidati je bilo dokaj narodnih noš okoličanskih. Častno stražo poskrbeli so gasilci, mestni stražarji in c. kr. javna straža. Po končani slavnosti defilirali so vojaki in veterani na borznem trgu pred vojaškim poveljnikom.

Ko je šla procesija po ulici delle Monache, navstalo je, žal, med množico nekoliko zmešnjave. Ljudje so se drvili, vse je hotelo bežati, ne da bi bil kdo zual pravega vzroka temu strahu. Pravijo, da so nekatere ženske provzročile ta splošni beg s tem, ker so v svoji domišljavosti jele kričati: „Pretep! Noži!“ Lahko bi se bila dogodila koja nesreča, da niso policijski stražarji nastopili energično, ter napravili zopet red v množici.

Deželni računarjem Gorlškim je imenovan Evgen Kavčič, uradnik pri finančni blagajni v Trstu. Nekdaj je bil vrl Slovenec. Kako je danes, ne vemo.

Nov zdravnik. Dr. Viktor Florio dobil je dovoljenje, da sme v tržaški občini vršiti zdravniško prakso.

Ova italijanska generala v Trstu. Kakor smo omenili že zadnjič, dospel je bivši italijanski vojni minister, generalni major Mocenni minolo sredo v Trst. Italijanski general obiskal je tudi tržaško mestno ubožnico. Spremljal je generala župan dr. Pitteri. General Mocenni obiskal je v četrtek v spremstvu 20 tržaških gospodov Poreč. Na pomolu pozdravil je župan poreski italijanskega generala nagovorom. Generalu Mocenniju so se predstavili tudi člani istrskega deželnega odbora. Mocenniju na čast bil je pri markizu Polesiniju obed, na kateri je bilo povabljenih 30 oseb, med temi občinski svetovalec tržaški dr. d'Angeli. Ob 8. uri zvečer vrnilo so se tržaški gostje z Mocennijem vred v Trst. — Istega dne dospel je v naše mesto tudi italijanski generalni poročnik Milanovich. Pripeljal se je iz Benetek ter nameruje ostati par dni v Trstu.

Jezikovna ravnopravnost v Istri. Stranke iz Gradina in Topolovca (sodnega okraja motovunskega) poslale so visokemu predsedništvu ces. kr. finančnega vodstva v Trstu sledečo pritožbo:

Vis. predsedništvo c. k. finančnega vodstva!

V svoji izjavi od 16. svečana 1896 štev. 268[Pr, objavljeni v 22. štev. „Edinosti“, zatrjuje to visoko predsedništvo: „da finančno vodstvo je vedno pripravljeno na zahtevo strank odrediti naklado uradnih tiskovin v slovenskem jeziku — in da čaka na željo strank“.

S tem je dalo nekako razumeti, da naj bi stranke ne izražale svojih želja po časopisih, nego vodstvu samemu. Stranke iz Gradina in Topolovca obrnile so se bile že lansko leto na predsedništvo finančnega vodstva s prošnjo, naj odredi, da bode davčni urad v Motovunu imel in izdajal slovenske, oziroma hrvatske tiskovine, toda ta želja strank ostala je neuslišana do danes!

Podpisane stranke so torej prisiljene to vis. predsedništvo ponovno opozoriti, da je davčni sluga Visintin dne 16. maja t. l. zopet raznašal samo italijansko-nemške Mahnzettel-Monitorio ter iskal prepira se strankami, ki so se branile vsprejeti take tiskovine. Hoče-li finančno vodstvo izpolniti željo strank — ali je bila ona izjava le pesek v oči?!

(Sledi 57 podpisov.)

Gradina in Topolovca, dne 20. maja 1896.

Prosimo, izvolite to pritožbo ponatisniti v Vašem listu, da bode imela malo več veljave, sicer pade zopet v koš.

Znano je cenjenim čitateljem „Edinosti“, kako odurno se je ponašal davčni sluga Visintin lansko leto proti strankam, koje niso hotele vsprejeti nemško-italijanskih „mancetelnov“. V svoji pritožbi zahtevale so stranke od predsedništva c. k. finančnega vodstva, da se prevede preiskava proti Visintiniju. Kak vspeh je imela ona prošnja strank, razvidi se iz tega, da je bila uvedena sodnijska preiskava proti strankam in ne proti Visintiniju. To mu je dalo pogum, da je tudi letos iskal prepira.

Tako je tu doli v Istri, sluge se ponašajo kakor kaki paše, a ti Hrvat molči in plačaj, sicer prideš v luknjo kakor upornik! V tolažbo dragim čitateljem moram omeniti, da istrski kmet vedno bolj spoznava svoje pravice in — da je paševanje blizu svojega konca.

Občni zbor „Tržaškega Sokola“. Ker se za 31. m. m. sklicani občni zbor ni mogel vršiti, sklicuje se občni zbor vnovič na soboto dne 13. t. m. ob pol 9. uri zvečer v društveno telovadnico.

Srbi v Trstu. List „Pensiero Slavo“ piše med drugim o prihodu srbskih dijakov v Trst, oziroma o prisrčnem vsprejemu, ki so jim ga priredili tukajšnji Slovenci, Hrvati, Srbi in Bolgari: „Srbi so izrekli željo, da bi prišlo do popolne sprave med Hrvati in Srbi, ter so rekli, da mladina srbska, istotako kakor hrvatska in slovenska, odpre pot slogi“.

Spomenik baronu Čehovinu. Z ozirom na našo sobotno vestico pod tem naslovom, dopišljajo nam z merodajne strani nastopno pojasnilo: V rojstnem kraju Čehovinem, v Branci gorenji namreč, in sicer v rojstni hiši bo uzidana le spominska plošča, dočim glede spomenika, ki se ima postaviti na kakem javnem trgu, ni še nič določenega, torej more in ne more biti zato odbrana Ajdovščina. Na vsak način bo spomenik postavljen na častnem mestu, ki bo pod nadzorstvom občinstva, dočim v zaprtem kraju ne sme biti. Do leta 1898. bo menda zgrajena tudi vipavska železnica in dotlej se lahko odloči koji kraj, kjer je večji promet, da bo spomenik ljudstvu v ožeh. To se more pa zgoditi le v kraju, kjer bo imela železnica svojo glavno postajo. Kljub temu, da je Branica rojstni kraj Čehovinov, ni se izkazala z doneski za spomenik.

Za dekliško šolo v Tomaju. Pišejo nam: Se svojim dopisom od dne 10. septembra 1894. izrekel je prečastiti ordinarijat tržaški svoje priznanje župniku-dekanu v Tomaju, veleč. g. Urbanu Golmajerju na prizadevanju poslednjega za osnutje dekliške šole v Tomaju pod vodstvom redovnih sester.

V zvezi s tem priznanjem izdal je veleč. ordinarijat dne 3. junija 1895. nastopno okrožnico:

Prej imenovani gospod nakanil je v župniji Tomajski na Krasu, v škofiji tržaški, ustanoviti dekliško šolo pod vodstvom šolskih sester, pa se obrača za milodare v to svrhu do vseh dobrotvornih prijateljev prave krščanske vzgoje. Škofijski ordinarijat ga podpira kolikor le mogoče v tem hvalovrednem podjetju, kojemu je žrtvoval vse svoje prihranjeno premoženje, ter ga, v dosego njegovega namena, najtopleje priporoča dobrotelnim prijateljem naše mladine.

Iz Repentabra se nam piše: Zadnji dan meseca majnika je bil za našo župnijo res slovesen dan. Veselo gromenje topičev in pritrkovanje zvo-

nov je naznanjalo, da se vrši nekaj posebnega. Naša mala župna cerkev je bila ob 9. uri depoludne, ko se je začela s primernim govorom slovesnost, natlačeno polna ljudstva, domačega in iz bližnjih krajev; tudi iz vipavskih krajev prihiteli so nekateri. Vse je željno gledalo v novo podobo Matere božje, katero je — po dovršeni sv. maši — blagoslovil preč. g. Fr. Čebular, č. kanonik in dekan z Opčin, kojemu je asistovalo šest drugih duhovnikov. Po končanem obredu blagoslovljenja, dvignila so lepi kip na nosilih štiri belo oblečena dekleta ter ga nosila v dolgem sprevodu, dočim so druga štiri enako oblečena dekleta poleg njih v rokah nosila sveže šopke cvetlic. Pred njimi pa je pod vodstvom g. učitelja dostojno korakala šolska mladina, deklice z venci na glavah. Pot, po kateri se je pomikala dolga vrsta pobožno molečih in pevajočih vernikov, ozaljšali so domači mladenči s štirimi slavloloki, na kojih so plapolale trobojnice. Vreme je bilo prav ugodno. Ko je prišel sprevod s podobo M. B. do nove kapelice, katero je dal napraviti na svoje troške iz rezanega domačega kamena tukajšnji posestnik Štefan Ozbič, blagoslovila se je tudi kapelica in postavil novi kip na svoje mesto. Potem pa je vč. gosp. M. Sila v kratkem, pa jedratem govoru vspodbujal navzoče vernike, naj radi in pobožno časte Mater božjo, zahvalil g. Štefana Ozbiča, da je dal postaviti tako krasen spominek Repentaborski župniji, pohvalil tudi domače mladeniče, da so tako olupšali pot sprevoda, ter prosil Marijo blagoslova za vse prebivalce vse župnije in potnike po vipavski cesti in sklenil z besedami napisa v kapelici:

O Marija! Za nas potnike v tajni
Prosi Jezusa sedaj,
Da v nebeški domovini
Gledamo ga vekomaj!

Ko je bil še preč. g. kanonik Čebular izpregovoril par besed v spodbudo, smo se zadovoljni razšli. Bila je res lepa slovesnost. Čast vsem udeležencem sprevoda, da so se tako dostojno vedli, hvala pa vsem, ki so kaj pripomogli, da se je ta slovesnost izvršila tako svečano, posebno pevcem in čč. gg. duhovnikom iz sosednjih župnij; vzlasti pa naj Repentaborski župljani hranijo v hvaležnem spominu radodarnost g. Štefana Ozbiča, kateri je izdal lepo svoto za ta krasen spominek ter ga namenil podariti naši župni cerkvi. Vsegamočni podeli obilnega blagoslova vsem na priprošnjo Marije!

Hrvatsko-slovenski klub „Slavije“ v Pragi se je ustanovil dne 21. majnika kakor poddrštvo vseslovenskega akad. društva „Slavije“. Na občnem zboru dne 27. sprejel je od odbora predložena pravila, katera je potrdil i odbor „Slavije“ v redni seji dne 30. maja. Ima naslednji odbor: cand. jur. Lav Mazzura, predsednik; stud. jur. Dragotin Švajger, predsednikov namestnik; cand. jur. Ivan Milan Hribar, tajnik; stud. jur. Živko Bertič, blagajnik; stud. phil. Ivo Dobžanský, knjižničar; stud. phil. Andro Kaparović, namestnik ostalih upravnikov.

Še beguni iz Egipta. Lloydovim parnikom „Semiramis“ dospelo je v Trst 148 potnikov iz Aleksandrije, koji so zbežali pred kolero. Zdravniška komisija preiskovala je popotnike in moztvo jako strogo. Preiskovanje trajalo je dobre tri ure. Ker pa je bilo na parniku vse zdravo, dezinficirali so ljudi in parnik ter dovolili, da gre vsak kamor mu drago.

Zasačena vojaška beguna. V Vidmu na Laškem zaprli so Alojzija Grivostola, beguna c. in kr. avstrijske vojne mornarice in Anton Cochinija, ki je pobegnil c. in kr. topničarskemu polku v Gorici. Oba beguna smatra italijanska policija nevarna tujemu imetku.

Štrajk v Ajdovski predilnici. V predilnici v Ajdovščini štrajkujejo vsi delavci. Vzrok temu štrajku je baje ta, da je ravnateljstvo predilnice vsprejelo poslednje dni nekoliko inozemskih delavcev v delo.

Še nekaj o katastrofi v Moskvi. Z Dunaja poročajo: Julij Angel, ravnatelj one tovarne, ki je napravila in odposlala v Moskvo 800.000 krasno izdelanih pokálov, ki so se razdelili na Hodinskem polju med ljudstvo, ta ravnatelj je že nekoliko tednov v Moskvi in je videl na lastne svoje oči katastrofo. Sporočil je o tej nesreči nekemu dunajskemu listu, naglašujč, da je bila ta katastrofa neizogibna, ker je pridrvela tako ogromna množica ljudstva. Redarji in orožniki pa so bili popol-

